

Zapiski bibliograficzne

ZIEMIE ZACHODNIE

KAZIMIERZ GOLCZEWSKI. *Pomorze Zachodnie na przełomie dwu epok 1944—1946*. Instytut Zachodnio-Pomorski w Szczecinie. Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 1964, 222 ss.

Praca ta — oparta na materiałach archiwalnych, różnego rodzaju dokumentach, relacjach i wspomnieniach osób uczestniczących w opisywanych wydarzeniach, informacjach, artykułach zamieszczonych w prasie polskiej i niemieckiej — przedstawia przełomowy okres dziejów Pomorza Zachodniego, kiedy to dokonał się ostatni akt panowania hitleryzmu, a równocześnie „zapoczątkowane zostały nieodwracalne zmiany ustrojowe: od imperialistycznej dyktatury faszystowskiej Pomorze przeszło do kształtowania początków ustroju ludowodemokratycznego”.

Książka składa się z trzech części: w pierwszej autor omawia sytuację Pomorza Zachodniego od 1934 r. do ewakuacji ludności niemieckiej (styczeń—marzec 1945 r.); w drugiej — charakteryzuje rolę komendantów wojennych (luty—lipiec 1945) w tworzeniu zrębów polskiego aparatu administracyjnego, organizowaniu porządku i bezpieczeństwa publicznego, początków życia gospodarczego; w trzeciej zaś — przedstawia sprawy związane z przejściem nowo odzyskanych terenów przez władzę polską oraz najważniejsze problemy (gospodarcze, administracyjne, polityczno-społeczne), wymagające wówczas natychmiastowego rozwiązania.

„PRZEGLĄD ZACHODNIO-POMORSKI” zeszyt 5/1964. Instytut Zachodnio-Pomorski, Szczecin 1964, 178 ss.

W dziale artykułów wymienionego wyżej czasopisma zachodniopomorskiego B. Syzdek omawia współpracę PPR

i PPS na Pomorzu Zachodnim w l. 1945—1946, która kształtowała się w trakcie realizacji najistotniejszych ówczesnie zadań, jakie stanęły przed obydwoma partiami (tworzenie administracji państwowej, akcja osiedleńcza, odbudowa życia gospodarczego, tworzenie spółdzielczości, akcja żniwna i in.); W. Sikora przedstawia aktualny stan przemysłu drzewnego oraz perspektywy jego rozwoju w l. 1966—1970 w woj. szczecińskim; J. Stanielewicz omawia problem zatrudniania dzieci miejskich w rolnictwie pow. sławieńskiego w l. 1919—1932; J. Mityk pisze o erozji gleb w pow. stargardzkim.

Poza wymienionymi pracami zeszyt zawiera artykuły przeglądowe (m. in. M. Biskupa, *Uwagi o zadaniach i charakterze periodyków poświęconych historii Pomorza*; D. Jabłońskiej, *Współpraca gospodarcza województwa szczecińskiego z rostockim*), sprawozdawcze oraz zestawienie bibliograficzne prac z zakresu problematyki przestrzenno-geograficznej woj. szczecińskiego.

Z. DULCZEWSKI, K. GOLCZEWSKI, K. KERSTEN: *Przeobrażenia społeczne na Pomorzu Zachodnim w latach 1945—1947*. Praca zbiorowa pod redakcją Zygmunta Dulczewskiego. Polskie Towarzystwo Historyczne, Oddziały w Słupsku, Złotowie, Koszalinie, „Biblioteka Słupska” tom 13, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań-Słupsk 1964, 118 ss.

Książka zawiera trzy prace o charakterze popularnonaukowym, które w r. 1961 ogłoszone zostały w formie wykładów na IV Wakacyjnym Pomorzoznawczym Studium Naukowym w Koszalinie. Są to następujące szkice: K. Golczewski, *Początki władzy polskiej na Pomorzu Zachodnim*; K. Kersten,

Osadnictwo Polskie na Pomorzu Zachodnim w latach 1945—1947; Z. Dulczewski, *Socjologiczne aspekty migracji ludności na Pomorzu Zachodnim*. We Wstępie słusznie przypomniano i nawiązano do pracy F. Znanieckiego pt. *Socjologia walki o Pomorze* ogłoszonej w r. 1935.

Pamiętniki nauczycieli złotowskich 1929—1939. Opracował Edmund Makowski. Polskie Towarzystwo Historyczne, Stacja Naukowa Województwa Kozłowskińskiego w Słupsku, Oddziały w Słupsku i Złotowie. „Biblioteka Słupska” tom 12. Wydawnictwo Poznańskie, Poznań—Słupsk 1964, 172 ss.

Zbiór pamiętników 18 nauczycieli pracujących w l. 1929—1939 w polskich prywatnych szkołach podstawowych w pow. Złotów, poprzedzony obszernym wstępem E. Makowskiego, który charakteryzuje położenie ludności polskiej na tzw. Pograniczu, życie organizacyjne i kulturalno-oświatowe Polonii złotowskiej. Opublikowane wspomnienia zostały zebrane w l. 1957—1959 przez Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego w Złotowie.

Przypisy do teraźniejszości. Wspomnienia Opolan. Pod red. Zdzisława Jaeschkego i Jerzego Opolskiego. Instytut Śląski w Opolu, Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice 1964, 219 ss.

Tom zawiera 14 wspomnień nadesłanych przez mieszkańców Opolszczyzny na konkurs zorganizowany w r. 1959 przez Radę Naczelną i Zarząd Wojewódzki TRZZ w Opolu oraz Redakcję „Trybuny Opolskiej”, a ogłoszony z okazji 15-lecia powrotu Ziemi Zachodnich do Polski.

„ZARANIE ŚLĄSKIE”. Kwartalnik, zeszyt 1/1965 poświęcony rozwojowi życia kulturalnego w woj. katowickim w latach 1945—1964. Wydawnictwo Śląskiego Instytutu Naukowego, Katowice—Cieszyn 1965, 270 ss.

Zeszyt specjalny, wydany — jak czytamy w słowie wstępnym Redakcji — „w dwudziestą rocznicę wyzwolenia Katowic, w jubileuszowym roku dwudziestolecia (Polski Ludowej)”, zeszyt „stanowiący pierwszą pełniejszą próbę bilansu życia kulturalnego na obszarze województwa katowickiego w latach 1945—1964”. Zawiera następujące prace: W. Szewczyka, *Dojrzała młodość dwudziestolecia* (ogólne omówienie tych wartości kultury śląskiej, które przejęto i nadal rozwijano w okresie powojennym, roli nowych instytucji powstałych w Katowicach po 1945 r., specyficznych cech dokonań kulturalnych na Śląsku); A. Ligockiego, *Katowickie środowisko plastyczne w latach 1945—1964*; L. Markiewiczza, *W obliczu muzycznego dwudziestolecia*; W. Nawrockiego, *Katowickie środowisko literackie w latach 1945—1964*; Z. Hierowskiego, *Teatry górnośląskie w Polsce Ludowej*; A. Gładysza, M. Fazana, *Zagadnienia amatorskiego ruchu artystycznego w województwie katowickim (1945—1964)*; B. Bazieli, *Twórczość ludowa w województwie katowickim w okresie dwudziestolecia*; D. Simonides, *Z badań nad śląską literaturą ludową w latach 1945—1964*; J. Ligęzy, *Działalność oświatowa muzeów w dwudziestoleciu*. Tom zamykają cenne zestawienia faktograficzne: *Z kroniki kulturalnej lat 1945—1963, życie literackie i teatralne oraz Kalendarz życia kulturalnego woj. katowickiego 1 I—31 III 1964* (zebrał M. Fazan).

Zestawił W. T.